

2017-03-16

Till
Näringsdepartementet
STOCKHOLM

Yttrande över SOU 2017:1 För Sveriges landsbygder

Sammanfattande synpunkter

Det är mycket positivt i de 75 förslag för Sveriges landsbygder som den parlamentariska landsbygdskommittén lägger fram. Att en enig kommitté står bakom förslagen borgar för framgångsrik behandling också i Sveriges riksdag.

Bland förslagen vill vi lyfta fram **finansieringsfrågorna**, där vi ser förslag kring både bostadslån till landsbygden och en översyn av utjämningsystemet. Riskkapital till landsbygden är också mycket betydelsefullt, och vi hoppas att utredningens ambitioner att vässa instrumenten hos Almi och Saminvest AB lyckas.

Näringslivspaket till 23 kommuner är ett av förslagen. Att något görs i grunden positivt. Se vidare nedan.

Beträffande **fullt utbyggd digital infrastruktur** anser SmåKom att ambitionen är mycket god i betänkandet. Dock tror vi att betydligt mer statlig finansiering än två miljarder kronor behövs.

Förslaget om **servicekontor** är ett steg i rätt riktning, men SmåKom förordar den lösning som föreslogs i betänkandet ”Se medborgarna!” (SOU 2009:92).

SmåKom har drivit att **nya statliga verk och myndigheter ska placeras utanför storstäderna**. Vi hoppas att vi i framtiden slipper se skrivningar som exempelvis den som fanns i tidigare utredningar: ”den nya upphandlingsmyndigheten måste placeras i Stockholm”.

Det är också viktigt att staten upphör med neddragningar av sina verksamheter på mindre orter. Vi välkomnar förslaget om att Arbetsförmedlingens nedläggningar av kontor stoppas.

Det finns tidigare betänkanden med framåtsyftande förslag som aldrig resulterat i något konkret, exempelvis SOU 2006:101 Se Landsbygden! SmåKom ser det därför nu som viktigt, att utredningen inte dras i en långbänk, utan att **en proposition skyndsamt läggs fram** till riksdagen. Vi ser helst ett beslut redan under hösten 2017.

Utveckling av synpunkterna

Näringslivspaket till 23 kommuner

Det är SmåKoms uppfattning att de 23 kommunerna i stort sett ser positivt på att ha valts ut för att ta emot det näringslivspaket som föreslås. Många av åtgärderna i paketet skulle också behövas i flera andra kommuner. Vi ser dock svårigheterna med avgränsning och finansiering som utredningen stått inför, och stöder detta paket inledningsvis.

Utredningen har en ambition att fatta beslut om alla förslagen sammantaget. SmåKom ser att vissa delar, exempelvis robust infrastruktur för bredband, är en åtgärd som gynnar alla oavsett utfallet av övriga förslag.

SmåKom stöder förslaget att göra reseavdraget avståndsbaserat. Det ger avdraget ett berättigande, gör det mera rättvist då det träffar landsbygden och möjliggör finansiering av delar av förslagen i utredningen.

Att efterskänka en del av studielånet för att förbättra kompetensförsörjningen är värt att pröva.

Digitalisering och transportinfrastruktur

Hela landet ska ha tillgång till bredband på minst 100 Mbit/s senast 2025, föreslår utredningen. Det är bra. SmåKom har dock tidigare föreslagit en avsättning i statsbudgetens infrastrukturdel om 10 miljarder kronor per år i fem år för att dra fiber till de hushåll och företag som ännu inte har det i Sverige. I nuvarande infrastrukturbudget på drygt 600 miljarder kr finns utrymme för omDispositionering, anser vi.

Enligt SmåKoms mening finns varken i utredningens förslag om bredbandsutbyggnad eller i regeringens nya bredbandsstrategi (från den 18 december 2016) något förslag till full finansiering. Vi anser att utredningens beräkning på 2 miljarder kronor är otillräckligt – se vårt finansieringsförslag ovan. Regeringen menar att 5,5 miljarder kronor under innevarande mandatperiod är en början, men att ytterligare finansiering behövs under kommande mandatperiod. Detta är dock ej siffrerat.

Vår bedömning är att 30-50 miljarder kronor behövs. IT-företagen nämnde summan 50 miljarder kronor den 2 februari (se nedan), vilket torde inrymma en vinstmarginal. Jordbruksverket har i nuläget fått in ansökningar om drygt 7 miljarder kronor från fiberföreningar. Tillgängliga medel är med råge in-tecknade.

Om regeringen lyckas med att effektivt utnyttja den tillgängliga statliga fiber som finns enligt betänkandet SOU 2016:1, *Effektivare användning av statens bredbandsinfrastruktur*, kan kostnaden kanske sjunka med några tiotals miljarder kr. Det är därför viktigt att så sker.

Många är enliga om att fiber är den mest robusta infrastrukturen för bredband, som i dagsläget finns. Detta framkom exempelvis på den öppna utfrågningen om IT-infrastrukturen, som Skatteutskottet anordnade den 2 februari 2017. SmåKom delar denna uppfattning. Vi tror inte heller att det finns någon marknad som löser frågan i glesbygd. Småkom anser också att den bästa garantin för en tillgång till fiberinfrastruktur på lika villkor för alla marknadsaktörer är att samhället äger den. Jämför med analog motorväg.

Bostadspolitik och samhällsplanering

Småkom har inget att erinra rörande förslagen i denna del (kap 5).

Vi välkomnar särskilt förslagen om riksintressenas begränsning, strandskyddsbestämmelsernas reformering och landsbygdslån till bostäder. SmåKom har länge ansett att den statliga banken SBAB ska ha ett samhällsansvar för bostadsfinansieringen som ett komplement på svaga marknader. På heta bostadsmarknader – där SBAB valt att nu enbart agera – sköts finansieringen utmärkt av marknadens banker och finansinstitut.

Tillgång till service, välfärd och kultur

Här föreslår utredningen bland annat att postlagsutredningens förslag avvisas, vilket SmåKom

också föreslagit i våra remissvar.

Det är också nödvändigt med en anpassning av utjämningsystemet och en översyn av statsbidragen, som föreslås bli generella i större utsträckning. Detta möjliggör för mindre kommuner att komma i åtnjutande av dessa statliga medel.

En särskild utredning är nyligen tillsatt om kostnadsutjämnningen, vilket är positivt. Övriga förslag i kapitel 6 är också bra.

Statlig närvaro

Som SmåKom inledningsvis nämnde är ett statligt servicekontor i varje FA-region ett steg i rätt riktning, men ett mera medborgarvänligt steg vore att genomföra förslaget om ett servicekontor i **varje kommun** (se SOU 2009:92 Se medborgarna!) Grundläggande kommersiell och offentlig service är avgörande för människors möjlighet att bo och verka på landsbygden. Det borde inte vara oöverstigligt för staten att i samråd med varje kommun få till stånd ett servicekontor med många funktioner. Ett servicekontor i varje kommun undanröjer dessutom utredningens förslag om att utreda en servicegaranti för små och medelstora företag (p 2.3.6).

Många små kommuner har reagerat på Arbetsförmedlingens nedläggning av kontoren ute i landet. Det är därför positivt att utredningen föreslår ett stopp för nedläggningarna. Småkom är positiv till att statlig verksamhet anpassas till rimliga nivåer, men samma statliga serviceutbud måste finnas för alla i Sverige.

Maxtid för polisinsatser och närvaro i varje kommun har SmåKom länge efterfrågat. Mycket bra förslag. Vi anser att med över 20 000 poliser i kåren borde det inte vara någon större utmaning att få till en placering av poliser i varje kommun. Det är fråga om styrning av verksamheten, så att den kommer alla medborgare till del. Vi föreslår ett samarbete med kommunala verksamheter som exempelvis räddningstjänsten.

Fler statliga jobb behövs på landsbygden. Ett första steg är att stoppa alla nedläggningar och förflyttningar från landsbygden, och att lokalisera nya verksamheter utanför storstäderna. Så vitt vi vet gäller riksdagens riktlinjer om detta, fastställda 2007, fortfarande. På senare år har ändå den nya Upphandlingsmyndigheten placerats i Stockholm och den senaste Jämställdhetsmyndigheten i Göteborg. Folkhälsomyndigheten i Kalmar är ett exempel på en bättre lokalisering, som kan spilla över i omlandet.

Vi förstår svårigheterna med kompetenstapp och personliga hinder vad gäller att flytta hela verksamheter till nya orter. Det är ändå centralmaktens ansvar att underlätta statens närvaro och utveckling av sina verksamheter i hela landet. Det ger fel signaler i små kommuner, när Arbetsförmedling och Migrationsverk försvinner samtidigt som myndigheterna tilldelats väsentliga uppgifter för t ex asylsökande och nyanlända.

Styrning och samordning

Här tillstyrker SmåKom de flesta förslag. Dock är vi skeptiska till att inrätta landsbygdsdelegationer vid länsstyrelserna. Det verkar för oss vara en byråkratisk åtgärd utan tydlig målsättning. Myndigheters landsbygdspolitiska ansvar föreslås ju tydliggöras.

Beträffande förordningen om statliga myndigheters ansvar för landsbygdsutveckling föreslås en samordning av Jordbruksverket. SmåKom förordar i stället att Länsstyrelsen samordnar denna del.

Civilsamhället

SmåKom tillstyrker förslagen i denna del, särskilt att Jordbruksverket ska ansvara för ett nätverk mellan landsbygdsutvecklare.

Slutligen vill SmåKom tacka kommittén för ett gott arbete, och de goda relationer och samarbete som vi haft med kommittéledamöter och tjänstemän. Vi tror att det hade varit givande för oss och sannolikt också för utredningen, om SmåKom fått en mera aktiv roll i kommitténs arbete, som ett kompetenstillskott från den kommunala synvinkeln. Vi finns givetvis tillgängliga för kommande utredningar!

Detta yttrande har antagits av SmåKoms styrelse.

Peter Lindroth, ordförande

Hilkka Eskelinen, sekreterare

SmåKom
Box 141
546 21 KARLSBORG